

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/212/2021
Identifikačné číslo spisu:	8514203442
Dátum vydania rozhodnutia:	30.11.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Halušková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:8514203442.3

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Jozefa Kolcuna, PhD. a členiek senátu JUDr. Jany Bajánkovej a JUDr. Jany Haluškovej, v spore žalobcov 1/ C.. Y. K., nar. XX.XX.XXXX, bytom B. XXXX/XX, XXX XX D. Ľ., 2/ W.. C. K., nar. XX.XX.XXXX, bytom Č. XXXX/XX, XXX XX D. Ľ., proti žalovanému Československá obchodná banka, a.s., so sídlom Žitkova 11, 811 02 Bratislava, IČO: 36 854 140, zastúpenému advokátskou kanceláriou Mgr. Marcel Drgon, advokát, s.r.o., so sídlom Jesenského 2, 811 02 Bratislava, o zaplatenie bezdôvodného obohatenia vo výške 79,10 eur s prísľušenstvom, vedenom na Okresnom súde Stará Ľubovňa pod sp. zn. 2C/145/2014, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Prešove zo dňa 24. augusta 2017 sp. zn. 4Co/72/2016 takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalobcom voči žalovanému n e p r i z n á v a náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Stará Ľubovňa (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom zo dňa 20. decembra 2014 sp. zn. 2C/145/2014 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcom 79,10 eur s 8,25 % úrokom z omeškania ročne od 30.11.2013 do zaplatenia v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku (I. výrok). V prevyšujúcej časti žalobu zamietol (II. výrok). Za neplatnú z dôvodu jej neprijateľnosti určil zmluvnú podmienku v čl. IX. bod 2 Zmluvy o poskytnutí úveru reg. č. XXXXXX z 25.05.2011 v znení: „Dlžník sa zaväzuje uhradiť Banke najmä tieto poplatky v zmysle platného Sadzobníka Banky: poplatok za vedenie úveru (mesačný paušál) (III. výrok). Žalobcom náhradu trov konania nepriznal (IV. výrok). Uložil žalovanému povinnosť zaplatiť súdny poplatok vo výške 16,50 eur na účet Okresného súdu Stará Ľubovňa do 3 dní od právoplatnosti rozsudku (V. výrok). Uznesením zo dňa 08. marca 2016 č. k. 2C/145/2014-63 rozhodol okresný súd o oprave III. výroku rozsudku zo dňa 22. decembra 2014 tak, že tento znie: Súd určuje za neplatnú z dôvodu jej neprijateľnosti zmluvnú podmienku v článku IX. bod 2 Zmluvy o poskytnutí úveru reg. č. XXXXXX z 25.05.2011 v znení: „Dlžník sa zaväzuje uhradiť Banke najmä tieto poplatky v zmysle platného Sadzobníka Banky: poplatok za vedenie úveru (mesačný paušál).“ V

odôvodnení rozsudku okresný súd poukázal na dôvody žaloby, stanoviská strán sporu, výsledky vykonaného dokazovania, najmä obsah pripojených listinných dôkazov a citoval ustanovenia § 3 ods. 1, § 39, § 41, § 52 ods. 1, 2, 3, § 53 ods. 1, 2, 3, 5, § 451 ods. 1, 2, § 456, § 458 ods. 1, § 517 ods. 2, § 559 Občianskeho zákonníka, čl. 3 ods. 1, 2, 3, čl. 5, 6 ods. 1, čl. 7 ods. 1 Smernice Rady č. 93/13 EHS z 05.04.1993, ustanovenia § 37 ods. 2 zák. č. 483/2001 Z. z. o bankách v znení zákona č. 132/2013 Z. z., ako aj § 1 ods. 3 písm. a/, c/ zák. č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov v znení platnom ku dňu uzatvorenia zmluvy a § 10c, § 3 ods. 1 nariadenia vlády č. 87/1995 Z. z.. Konštatoval, že zmluva o poskytnutí úveru reg. č. XXXXXX z 25.05.2011 je spotrebiteľskou. Dohoda o povinnosti žalobcov platiť mesačne poplatok za správu úverového účtu nemôže požívať právnu ochranu, preto ju vyhodnotil ako neprijateľnú zmluvnú podmienku. V článku IX. bod 2 Zmluvy o poskytnutí úveru z 25.05.2011 (ďalej tiež „Zmluva“) sa dlžníci zaviazali uhradiť banke okrem iného poplatok za vedenie úveru (mesačný paušál) v zmysle platného Sadzobníka banky. Ide o značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa, preto súd prvej inštancie považoval dojednanie za absolútne neplatné v zmysle § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka v znení platnom v čase uzatvorenia zmluvy. Vychádzajúc z § 53 ods. 4 Občianskeho zákonníka uviedol, že za neprijateľnosť sa považuje zmluvná podmienka vyjadrujúca finančný záväzok spotrebiteľa za plnenie, ktoré mu po materiálnej stránke nie je dané a slúži v skutočnosti záujmom dodávateľa (tzv. teória skutočného plnenia). Ide o plnenie, ktoré nie je v záujme spotrebiteľa a konanie žalovaného spočívajúce v účtovaní takýchto poplatkov možno hodnotiť vo vzťahu k spotrebiteľom ako žalobcom za poškodzujúce. Pre spotrebiteľa je vždy neprijateľné spoplatňovanie úkonov a služieb dodávateľa, ktorými spotrebiteľovi neposkytne skutočné protiplnenie, ale tieto sú poskytované vo vlastnom záujme dodávateľa. Vedenie úverového účtu vyplýva z účtovných potrieb banky a nemôže zaťažovať dlžníka. Aj zákonodarcu v rámci zák. č. 132/2013 Z. z. o bankách reagoval na súdnu prax a zakázal bankám, stavebným sporiteľňám a veriteľom spotrebiteľských úverov žiadať poplatky, alebo akúkoľvek odplatu za vedenie, evidenciu alebo správu úverového účtu, na ktorom je úver vedený a ktorého zriadenie alebo vedenie je podmienkou úverového vzťahu. Rovnováhu zmluvných strán narušajú poplatky, ktoré umožňujú žalovanému poskytovateľovi úveru získať objektívne vyššiu čiastku ako sú skutočné náklady či už za upomienku alebo predžalobnú upomienku. Objektívne sú takéto poplatky upravené jednostranne len sadzobníkom spracovaným dodávateľom spôsobilé získať od spotrebiteľa čiastku prevyšujúcu skutočné náklady na takéto výdavky dodávateľa úveru. Aj v zmysle § 121 ods. 3 Občianskeho zákonníka (ďalej aj „OZ“) sú príslušenstvom pohľadávky len náklady spojené s jej uplatnením - skutočné náklady. Žalovaným uplatňované paušálne náklady nezodpovedajú nákladom skutočným. Na daný právny vzťah sa zákon č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch neaplikoval. K námietke žalovaného, že v zmysle § 53 ods. 1 druhej vety Občianskeho zákonníka ide o zmluvnú podmienku týkajúcu sa hlavného predmetu plnenia a primeranosti ceny, súd prvej inštancie uviedol, že dlžníci sa zaviazali uhradiť banke medzi množstvom poplatkov uvedených v článku IX. bode 2 Zmluvy aj poplatok za vedenie úveru (mesačný paušál) v zmysle platného Sadzobníka banky. Sadzobník banky je predpis, do ktorého tvorby ani výslovnej podoby nemohli žalobcovia ako spotrebiteľia žiadnym spôsobom zasiahnuť, čo spôsobuje absolútnu neurčitosť, nejasnosť a nezrozumiteľnosť. Ustanovenie § 53 ods. 1 druhá veta Občianskeho zákonníka vyžaduje povinnosť vyjadrenia zmluvných podmienok určite, jasne a zrozumiteľne, alebo povinnosť individuálneho dojednania, čo nebolo splnené. Uvedený poplatok sa netýkal hlavného predmetu plnenia (poskytnutia úveru a jeho splácania). Vzhľadom na vyslovenú neplatnosť dojednania o poplatku za vedenie úveru súd prvej inštancie jeho platby žalobcami považoval za plnenie z neplatného právneho úkonu v zmysle § 451 Občianskeho zákonníka. Žalobcovia za dobu trvania zmluvného vzťahu uhradili žalovanému na poplatkoch sumu 79,10 eur (7 x 3,3 eura a 16 x 3,50 eur), ktorej výšku žalovaný nenamietal. Súd prvej inštancie preto žalovanému uložil povinnosť vydať takto vyčíslené bezdôvodné obohatenie. Zároveň žalovanému uložil povinnosť zaplatiť úrok z omeškania. V súlade s § 153 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku okresný súd vyslovil neplatnosť dojedanej podmienky z dôvodu jej neprijateľnosti. Právo na náhradu trov konania vzniklo v konaní úspešným žalobcom, ktorí však trovy konania nevyčísľali a z obsahu spisu im iné trovy konania nevyplyvajú, preto súd prvej inštancie rozhodol, že žalobcom právo na náhradu trov konania nepriznáva.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) na základe odvolania žalovaného rozsudkom zo dňa 24. augusta 2017 sp. zn. 4Co/72/2016 rozsudok súdu prvej inštancie v spojení s

oprávným uznesením okrem výroku, ktorým bola žaloba v prevyšujúcej časti zamietnutá, potvrdil (prvý výrok). Žalobcom priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalovanému v plnom rozsahu (druhý výrok). Z dôvodov rozsudku odvolacieho súdu vyplýva, že odvolacia námietka žalovaného o nesprávnych skutkových záveroch súdu prvej inštancie nebola dôvodná. Súd prvej inštancie postupoval správne, ak v zmysle Občianskeho zákonníka posudzoval neprijateľnosť zmluvnej podmienky. Účtovaný poplatok za správu úveru ako mesačný paušál bol súčasťou formulárovej zmluvy, ktorá nebola individuálne dojednaná, a preto v súlade s ust. § 54 ods. 2 OZ platí, že v pochybnostiach o obsahu spotrebiteľských zmlúv platí výklad, ktorý je pre spotrebiteľa priaznivejší. Citované ustanovenie obsahuje interpretačné pravidlo, je špeciálnym ustanovením pre právny režim spotrebiteľských zmlúv a vychádza z čl. 5 Smernice 93/13/EHS, ktorý ukladá, aby podmienky v spotrebiteľských zmluvách boli vypracované v jednoduchom, zrozumiteľnom jazyku; v prípade pochybnosti o zmysle podmienky má prednosť interpretácia priaznivejšia pre spotrebiteľa. Len všeobecné stanovenie poplatku za správu úveru ako mesačného paušálu s odkazom na Sadzobník poplatkov žalovaného súd prvej inštancie správne posúdil ako neprijateľnú dojednanú zmluvnú podmienku, a preto ani v tejto časti odvolanie žalovaného nebolo dôvodné. Za účtovaný poplatok za správu úveru (mesačný paušál) žalovaný neposkytoval žalobcom žiadne plnenie, ktoré by predstavovalo protihodnotu tohto poplatku. Súd prvej inštancie preto správne uplatnený nárok žalobcu na vydanie bezdôvodného obohatenia z titulu účtovaného poplatku za správu úveru posúdil po predchádzajúcom vyslovení neprijateľnosti zmluvnej podmienky týkajúcej sa čl. IX. bodu 2 Zmluvy o poskytnutí úveru reg. č. XXXXXX zo dňa 25.05.2011, s poukazom na ustanovenia § 3, § 39, § 41, ako aj § 52, § 53 Občianskeho zákonníka. Odvolací súd potvrdil odvolaním napadnutý rozsudok okresného okrem výroku, ktorým bola žaloba v prevyšujúcej časti zamietnutá, ako vecne správny v súlade s ustanovením § 387 ods. 1, 2 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“). O nároku na náhradu trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 262 a § 255 ods. 1 CSP tak, že v odvolacom konaní úspešným žalobcom priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania proti žalovanému v plnom rozsahu. O výške priznanej náhrady trov odvolacieho konania bude rozhodnuté po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí samostatným uznesením vydaným súdom prvej inštancie (§ 262 ods. 2 CSP).

3. Voči prvému výroku napadnutého rozsudku odvolacieho súdu v časti, v ktorej odvolací súd potvrdil III. výrok rozsudku súdu prvej inštancie v spojení s opravným uznesením a voči druhému výroku napadnutého rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP a vychádzajúc z jeho obsahu aj podľa § 420 písm. f/ CSP. Navrhol, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu v napadnutom rozsahu zrušil, vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie a žalovanému priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania. Nesprávne právne posúdenie veci videl žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“) v posúdení otázky neprijateľnosti (neplatnosti) zmluvného dojednania o poplatku za vedenie úveru (úverového účtu) v spotrebiteľskej zmluve tvrdiac, že zmluvná podmienka článku IX. bodu 2 Zmluvy o úvere je zmluvnou podmienkou týkajúcou sa primeranosti ceny vyjadrenou určito, jasne a zrozumiteľne, preto spĺňa podmienky zákonnej výnimky podľa § 53 ods. 1 druhá veta Občianskeho zákonníka a tiež, že uvedená zmluvná podmienka nespôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. V tejto súvislosti (v bode 63.) namietol nedostatok odôvodnenia rozsudkov súdov nižších inštancií, v ktorých podľa dovolateľa absentuje uvedenie, v čom konkrétne ma spočívať odvolacím súdom deklarovaná značná nerovnováha (nie obvyklá a bežná) v právach a povinnostiach zmluvných strán.

3.1. Vo vzťahu k svojmu názoru, že zmluvná podmienka zakotvená v článku IX. bode 2 Zmluvy o úvere spĺňa podmienku zákonnej výnimky § 53 ods. 1 druhá veta Občianskeho zákonníka dovolateľ okrem rozsiahlej polemiky so závermi prijatými súdmi nižších inštancií zdôraznil, že pri prieskume neprimeranosti zmluvnej podmienky majú byť vzaté do úvahy aj povaha tovaru a služieb, pre ktoré bola zmluva uzatvorená, ako aj všetky okolnosti súvisiace s uzatvorením zmluvy v dobe jej uzatvorenia a všetky ostatné podmienky zmluvy alebo iná zmluva, od ktorej závisí. Aj ustanovenie článku IV odsek 2 Smernice Rady č. 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách z prieskumu nekalosti vyníma definíciu hlavného predmetu zmluvy a primeranosť ceny a dodávanej protihodnoty. Zmluvná podmienka článku IX. bod 2 Zmluvy o úvere sa týka primeranosti ceny a je podľa dovolateľa vyjadrená určito, jasne a zrozumiteľne. Pojmy určitosť, jasnosť a zrozumiteľnosť vzťahujúce sa na náležitosti prejavu vôle (§ 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka) si odvolací súd v spojení so súdom prvej

inštalácie podľa dovolateľa vykladajú nesprávne a účelovo. Na určitosti zmluvného dojednaní nič nemení skutočnosť, že neobsahuje špecifikáciu konkrétnych úkonov veriteľa spadajúcich pod pojem vedenie úveru. Pri definícii správa (vedenie) úveru vychádzal dovolateľ zo Stanoviska občianskoprávného a obchodného kolégia Najvyššieho súdu ČR sp. zn. Cpjn 203/2013. V argumentácii o tom, že zmluvné dojednanie sa týka primeranosti ceny dovolateľ poukázal na to, že ani označená smernica ani § 53 ods. 1 druhá veta OZ nerozlišujú medzi cenami hlavnými a vedľajšími resp. cenami za hlavné a vedľajšie plnenie. Cena má byť nepreskúmateľná a súdy nie sú kvalifikované posúdiť určovanie cien ani ako hlavné ani ako vedľajšie cenové dojednania, pretože ide o jadro ústavou chránenej zmluvnej voľnosti. S odkazom na odbornú spisbu Českej republiky dovolateľ tvrdil, že cenovou dohodou sú nepochybne aj dojednania v úverových zmluvách o poplatkoch za vedenie, evidenciu alebo správu úveru (úverového účtu).

3.2. Na podporu názoru, že zmluvná podmienka v článku IX. bode 2 Zmluvy o úvere nie je ustanovením spôsobujúcim značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa dovolateľ zdôraznil, že poskytnutie úveru vrátane ďalších zmluvne dohodnutých platobných povinností slúži záujmom oboch zmluvných strán. Vedenie úverového účtu predstavuje reálnu službu poskytovanú bankou klientom s konkrétnym obsahom, a tým súčasne aj plnenie (protihodnotu) v ich prospech, pričom nie je potrebné len pre interné potreby banky. V 53. bode dovolania dovolateľ špecifikoval, že v zmluvnom vzťahu so žalobcami išlo o také činnosti žalovaného veriteľa, ako je zaevidovanie poskytnutého úveru do transakčného systému v banke, pravidelné denné generovanie alikvotnej časti úroku prislúchajúceho ku konkrétnej splátke, zaúčtovanie pravidelnej aj mimoriadnej splátky úveru a automatické zníženie istiny, generovanie mesačných výpisov s detailom na rozloženie splátky na istinu, úrok a prípadne prísľušenstvo k úveru, úrokovou sadzbou aj splátkami, ktoré klient už uhradil, kontrola záväzkov vyplývajúcich z úverovej zmluvy, sledovanie trvania obdobia fixácie, evidencie záložného práva s následným automatickým výmazom v prípade splatenia úveru, prehľad údajov o úvere pre klienta v elektronickom prostredí - online informácie o úvere plus možnosť uhrádzania mimoriadnych splátok bez poplatku a o zasielanie aktuálnych informácií o stave úveru do úverového registra. Zmluvná podmienka teda slúži rovnocenne a rovnovážne obojstranným stranám. Dojednanie poplatku za správu úveru bolo až do 10.06.2013 (účinnosť zák. č. 632/2013 Z. z.) legitímne a v súlade s vtedy platnými a účinnými všeobecne záväznými právnymi predpismi, pričom zákaz účtovania poplatkov bol v zmysle prechodných a záverečných ustanovení právnej úpravy koncipovaný do budúcnosti.

4. Žalobcovia sa k podanému dovolaniu nevyjadrili.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP; ďalej aj „najvyšší súd“ príp. „dovolací súd“) po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP) skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania.

6. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP sú zásah súdu do práva na spravodlivý proces a nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; jeho integrálnou súčasťou je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Porušením práva na spravodlivý proces v zmysle uvedeného ustanovenia zákona treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávného rámca, a ktoré zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva.

7. Dovolať vytyká v 63. bode dovolania odvolaciemu súdu, že nie je zrejmé, v čom má konkrétne spočívať deklarovaná značná nerovnováha (nie obvyklá a bežná) v právach a povinnostiach zmluvných strán, čo dovolací súd podľa obsahu vyhodnotil ako uplatnenie dovolacieho dôvodu tzv. vady

zmätočnosti spočívajúcej v nedostatočnom odôvodnení rozhodnutia v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Dovolací súd poukazuje na obsah rozhodnutia súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu, ktoré z hľadiska konania tvoria nerozlučnú jednotu. Výplýva z nich, že značná nerovnováha v právach a povinnostiach dodávateľa a spotrebiteľov spočíva v tom, že za účtovaný poplatok za správu úveru v podobe mesačného paušálu žalovaný žalobcom neposkytoval žiadne plnenie predstavujúce protihodnotu tohto poplatku. Súd prvej inštancie vychádzal z teórie skutočného plnenia uvedúc, že konanie banky spočívajúce v účtovaní takýchto poplatkov možno hodnotiť vo vzťahu k spotrebiteľom ako poškodzujúce. Tento záver načrtol súd prvej inštancie po predchádzajúcom konštatovaní, že poplatok za vedenie úveru (mesačný paušál) spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa, a preto ide o absolútne neplatné dojednanie podľa § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka v znení platnom v čase uzatvorenia zmluvy. Odvolací súd sa (posledná veta odseku 6. odôvodnenia jeho rozsudku) s odôvodnením uvedeným súdom prvej inštancie stotožnil. Dovolací súd potom uzatvára, že súdy nižších inštancií sa k problematike nastolenej dovolateľom v odôvodnení rozsudkov vyjadrili dostatočným spôsobom, preto dovolanie podľa § 420 písm. f/ CSP namietajúce nedostatok riadneho odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu nie je prípustné ani dôvodné.

8. Pretože konanie pred odvolacím súdom nebolo postihnuté dovolateľom namietanou vadou vyplývajúcou z § 420 písm. f/ CSP, dovolací súd pristúpil k posúdeniu dovolania aj z hľadiska ďalšieho uplatneného dovolacieho dôvodu - nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom.

9. Vychádzajúc z otázky neprijateľnosti (neplatnosti) zmluvného dojednania o poplatku za vedenie úveru (úverového účtu) v spotrebiteľskej zmluve (bod 16. dovolania) dovolateľ podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP za právnu otázku, od vyriešenia ktorej záviselo potvrdzujúce rozhodnutie odvolacieho súdu a ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená, špecifikoval (v bode 20. dovolania) v podstate dve otázky, a to: 1. či je neprijateľným (neplatným) zmluvným dojednaním v spotrebiteľskej zmluve dojednanie o poplatku za vedenie úveru (úverového účtu), pokiaľ sa týka primeranosti ceny a je vyjadrené určito, jasne a zrozumiteľne (§ 53 ods. 1 druhá veta Občianskeho zákonníka) a 2. či zmluvné dojednanie v spotrebiteľskej zmluve o poplatku za vedenie úveru (úverového účtu) spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa a je neprijateľným (neplatným) zmluvným dojednaním v spotrebiteľskej zmluve.

10. Vo vzťahu k prvej dovolateľom nastolenej otázke dovolací súd udáva, že ustanovenie § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka odborná spisba označuje aj za generálnu klauzulu definujúcu, že dojednania v spotrebiteľskej zmluve nesmú spôsobovať značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa, a ak takúto nerovnováhu obsahujú, je tento stav potrebné považovať za neprijateľnú podmienku (Krajčo, J. Občiansky zákonník pre prax. Komentár. Vydavateľstvo EUROUNION spol. s r.o. Bratislava, str. 710). Uvedené neplatí, ak ide o zmluvné podmienky týkajúce sa hlavného predmetu plnenia a primeranosti ceny, ak sú vyjadrené určito, jasne a zrozumiteľne, alebo ak boli neprijateľné podmienky individuálne dojednané. Zmluvné dojednanie článku IX. bod 2 Zmluvy o úvere nebolo dojednané individuálne, preto pri hľadaní odpovede na dovolateľom nastolenú prvú dovolaciu otázku je potrebné sa zamerať na skúmanie, či ide o zmluvnú podmienku týkajúcu sa hlavného predmetu plnenia a primeranosti ceny a či je vyjadrená určito, jasne a zrozumiteľne. Táto výnimka z aplikácie prvej vety § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka je vyjadrená v článku IV ods. 2 Smernice Rady č. 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách nasledovne: „Hodnotenie nekalej povahy podmienok sa nevzťahuje ani k definícii hlavného predmetu zmluvy ani na primeranú cenu a úhradu na jednej strane, ako aj tovar alebo služby dodávané výmenným spôsobom na druhej strane, pokiaľ tieto podmienky sú zrozumiteľné.“ Súd prvej inštancie uviedol, že poplatok za správu úveru nemôže byť definovaný ako podmienka týkajúca sa hlavného predmetu plnenia (poskytnutie úveru a jeho splácanie). Žalobcovia a žalovaný sa v článku IX. bode 2 Zmluvy o poskytnutí úveru z 25.05.2011 dohodli, že dlžník sa zaväzuje uhradiť banke (okrem iných pozn. dovolacieho súdu) aj poplatok za vedenie úveru (mesačný paušál) v zmysle platného Sadzovníka banky. Súd prvej inštancie vychádzal z teórie skutočného plnenia a uviedol, že poplatky za vedenie či správu úverového účtu v podobe mesačných paušálov treba považovať za neprijateľné zmluvné podmienky, lebo predstavujú plnenie, ktoré nie je v záujme spotrebiteľa a konanie banky možno hodnotiť vo vzťahu k spotrebiteľom ako

poškodzujúce. Poukázal na novelizáciu zákona o bankách zákonom č. 132/2013 Z. z., účinným od 10.06.2013, zakazujúcu bankám žiadať poplatky alebo akúkoľvek odplatu za vedenie, evidenciu alebo správu úverového účtu, na ktorom je úver vedený a ktorého zriadenie alebo vedenie je podmienkou úverového vzťahu. Okresný súd uviedol, že poplatky umožňujúce poskytovateľovi úveru získať objektívne vyššiu čiastku ako sú skutočné náklady narušujú rovnováhu zmluvných strán; zdôraznil jednostrannú úpravu týchto poplatkov len sadzobníkom spracovaným dodávateľom. Skutočnosť, že odkaz na sadzobník banky je predpisom, do ktorého tvorby ani výslednej podoby nemohli žalobcovia žiadnym spôsobom zasiahnuť, spôsobuje neurčitost', nejasnosť a nezrozumiteľnosť zmluvného dojednania, čím nie je splnené ďalšie kritérium uvedené v § 53 ods. 1 veta druhá Občianskeho zákonníka. Vedenie evidencie o priebehu čerpania a splácania úveru okresný súd označil za súčasť podnikateľskej činnosti v odbore bankovníctva.

11. Zmluva o úvere je konsenzuálny kontrakt, čo znamená, že na jej vznik stačí dohoda strán o podstatných náležitostiach zmluvy (§ 497 Obchodného zákonníka) a nie je potrebné faktické poskytnutie peňažných prostriedkov. Konkrétne je pre vznik zmluvy o úvere potrebná, okrem riadneho určenia zmluvných strán, dohoda o určení sumy (limitu), do ktorej budú peňažné prostriedky poskytnuté, záväzok veriteľa poskytnúť na požiadanie peňažné prostriedky a záväzok dlžníka vrátiť poskytnuté prostriedky a zaplatiť úroky. Ak absentuje ktorákoľvek z nich, úverová zmluva nevznikne. Špecifické náležitosti, ktoré musí obsahovať zmluva o spotrebiteľskom úvere, upravuje § 9 zákona č. 129/2010 Z. z. v znení účinnom v čase vzniku zmluvného vzťahu žalobcov a žalovaného (25.05.2011); § 9 ods. 2 písm. n/ ako takúto náležitosť určuje „prípadne poplatky za vedenie jedného alebo viacerých účtov, na ktorých sa zaznamenávajú platobné transakcie a čerpania, ak je otvorenie účtu povinné, spoločne s poplatkami za používanie platobných prostriedkov na platobné transakcie a čerpania a inými poplatkami vyplývajúcimi zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere a podmienkami, za akých sa tieto poplatky môžu zmeniť“. Dôsledkom nedodržania niektorej z náležitostí uvedených v § 9 ods. 2 písm. a) až k), r) a y) je fikcia, v zmysle ktorej sa spotrebiteľský úver považuje za bezúročný a bez poplatkov; absencia náležitostí uvedených v písm. n/ teda takýto následok nespôsobuje. Z uvedeného vyplýva, že pokiaľ súdy nižších inštancií uzavreli, že zmluvné dojednanie čl. IX. bodu 2 Zmluvy o poskytnutí úveru z 25.05.2011 sa netýka hlavného predmetu plnenia (ktorým je poskytnutie a splácanie úveru), a teda podlieha prieskumu neprijateľnosti zmluvných podmienok, ich záver je správny. Samotnú otázku primeranosti ceny, či už v zmysle primeranosti výšky poplatku za vedenie účtu vo vzťahu k poskytovanej protihodnote, alebo v zmysle jej primeranosti vo vzťahu k predmetu úverového vzťahu, súdy neriešili, zaoberali sa iba tým, či žalovaný má nárok na jeho plnenie od žalobcov a uzavreli, že vzhľadom na teóriu skutočného plnenia žalovaný takýto nárok nemá.

12. Aj druhú dovolateľom nastolenú dovoláciu otázku súdy nižších inštancií vyriešili v súlade so skutkovým stavom prejednávaného sporu. Z obsahu ich rozhodnutí vyplýva, že značná nerovnováha v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa vyvolaná neprijateľnou zmluvnou podmienkou dohodnutou v čl. IX. bode 2 Zmluvy o úvere je daná chýbajúcim protiplnením. Žalovaný sa snažil navodiť zdanie, že vedenie úverového účtu predstavuje reálnu službu poskytovanú bankou svojím klientom ako plnenie v ich prospech. Z obsahu činností, ktoré banka realizuje pri vedení úverového účtu uvedených v dovolaní (bod 3.2. tohto rozhodnutia dovolacieho súdu) vyplýva, že pre klienta môže byť relevantné a mať reálny význam iba možnosť on-line uhrádzania mimoriadnych splátok bez poplatku, ak klient vôbec využíva a má prístupnú možnosť on-line komunikácie, čo v prejednávanom spore skutkovo zistené nebolo. Všetky tam uvedené činnosti slúžia potrebám peňažného ústavu (starostlivý dlžník si obvykle vedie vlastnú evidenciu svojho dlhu a jeho splácania).

13. Dovolací súd uzatvára, že na základe dôvodov uvedených dovolateľom, posudzujúc jeho dovolanie aj podľa obsahu (§ 124 CSP) dospel k záveru, že je daná prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP aj § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, ale dovolanie nie je dôvodné. Dovolací súd v konaní pred súdmi nižších inštancií vadu zmätočnosti, ktorá by bola porušením práva žalovaného na spravodlivý proces, nezistil. Na dovolateľom položené právne otázky tieto súdy odpovedali správne. Dovolací súd preto dovolanie, po prejednaní bez pojednávania (§ 443 CSP, časť vety pred bodkočiarkou), podľa § 448 CSP zamietol.

14. O trovách dovolacieho konania dovolací súd rozhodol podľa § 453 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 rovnakého zákona. V dovolacom konaní boli plne úspešní žalobcovia, ktorým ale v dovolacom konaní nijaké trovy nevznikli, preto im dovolací súd nepriznal náhradu trov dovolacieho konania voči žalovanému.

15. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.